

Kijk daar! De das

We starten deze nieuwe rubriek met de das. Dassen zijn relatief gemakkelijk te vinden en te observeren omdat ze leven vanuit een vaste burcht die, met een beetje geluk, decennia of zelfs eeuwenlang door opeenvolgende generaties dassen wordt bewoond.

Ook buiten de burcht hebben ze vaak frequent gebruikte vaste wissels. Anderzijds maakt die eigenschap hen ook extra kwetsbaar. Neem daarom zeker de onderstaande tips rond het vermijden van verstoring in acht en vraag voorafgaand aan je bezoek altijd toestemming aan de terreineigenaar.

Diemer Vercayie

Wat is het ideale dassen-observatieseizoen?

Dassen zijn nachtdieren, maar je wilt hen natuurlijk het liefst bij daglicht kunnen observeren. Daarom is de zomer, van juli tot september, door de korte nachten het ideale seizoen om een avondje post te vatten met zicht op een dassenburcht. In het (vroeg) voorjaar, wanneer dassen jongen hebben, is de kans op verstoring het grootst. Deze periode is dus niet geschikt.

Waar vind je dassenburchten?

Een up-to-datebeeld van het voorkomen van

dassen in Nederland en België vind je op telmee.nl, waarneming.nl en waarnemingen.be. Zoek een burcht in de kern van het verspreidingsgebied, want in de kolonisatiefase aan de rand van hun verspreidingsgebied zijn ze erg gevoelig voor verstoring. Dassen graven hun burchten in zandige taluds waar de grond geschikt is voor het graven van uitgebreide gangenstelsels. Rond de burcht vind je een kleinschalig landschap met een afwisseling van weilanden, akkers, struweel en hagen waar de omnivore das zijn kostje bijeen scharrelt. Betreed nooit de burcht zelf, om verstoring te voorkomen, maar blijf altijd op minimaal twintig meter afstand.

Zoogdieren observeren als basis

voor natuurbescherming

Zoogdieren kunnen observeren in de vrije natuur, het is voor veel natuurbeschermers de basis van hun liefde voor natuur en het motiveert hen om die natuur te beschermen. Maar in onze huidige maatschappij brengen we nog maar een fractie van onze tijd buiten door, waardoor weinigen nog weten hoe je de kans op het ontmoeten van zoogdieren vergroot. Zoogdieren observeren, hoe begin je eraan? In deze reeks geven we tips waar, wanneer en hoe je onze inheemse zoogdieren kunt observeren.

Tegelijkertijd is er in onze overbevolkte regio een enorme druk op de resterende natuur door onder meer habitatverlies, habitatdegradatie en een steeds groeiende recreatiedruk. Veel soorten hebben het moeilijk om te overleven. Het is daarom belangrijk om een goed evenwicht te vinden tussen genieten van natuur en vermijden van verstoring. De maatstaf voor een geslaagde zoogdierenobservatie is dan ook dat de dieren je in het geheel niet hebben opgemerkt. Geef je waarnemingen door op telmee.nl, waarneming.nl of waarnemingen.be. Zo dragen je observaties bij aan de studie en bescherming van de soort.

Dassen krijg je best te zien bij avondschemering. Foto Luc Hoogenstein

Een afdruk van de linkervoorpoot van een das. Foto Griet Nijs

Is de burcht bewoond?

Dat is meestal meteen duidelijk. Dassen bouwen geregeld een kamer bij in hun burcht en voor de ingangen (meestal zijn het er verschillende) vind je dan ook frequent vers uitgegraven aarde. In die aarde zijn meestal de kenmerkende voetafdrukken te vinden. In de omgeving vind je veelgebruikte

Een krabspoor van een das herken je gemakkelijk aan de vier evenwijdige lijnen. Foto Rutger Barendse

wissels (vertrapte vegetatie), putjes van een halve voetbal groot die de das graaft om zijn uitwerpselen in te deponeren, en er is altijd wel een boom waar de krassen van hun beerachtige voorklauwen op te vinden zijn: vier parallelle lijnen. Soms zijn er ook bundeltjes gras of ander nestmateriaal te vinden, want de nette das vervangt regelmatig zijn beddengoed.

Dassen graven burchten met vaak meerdere ingangen. Foto Mark Zekhuis

Vos of das? Vossen storten de

aarde uit recht tegenover de ingang van hun hol, maar dassen die maar blijven en blijven verder graven, maken een paadje met een scherpe bocht tussen de opening van het hol en de stortberg. Vossen, die regelmatig van woonplaats wisselen, zijn heel wat minder proper dan dassen. Ze vervangen hun nestmateriaal niet en laten zeker in het voorjaar veel prooiresten achter bij het hol. Hoewel de geur meteen kan weggeven of het hol bewoond is door een vos, raden we om hygiënische redenen aan om niet te ruiken in een dassen- of vossenhol. Soms kun je sporen van beide terugvinden, want het gebeurt dat vossen een verlaten dassenburcht bewonen. Bij zeer grote burchten betrekken ze soms een 'zijvleugel', terwijl de dassen de rest van de burcht bewonen.

Observeren, hoe doe je dat?

Dan heb je een burcht gevonden, maar hoe begin je aan het observeren? De vuistregel om dassen te zien te krijgen luidt 'blijf ongezien en ongeroken'. Ga er daarbij van uit dat ze minstens tien keer beter horen en ruiken dan wij. Je mag er zeker van zijn dat een das die je geur opvangt minstens een uur of zelfs de rest van de nacht ondergronds blijft. Houd dus zeker rekening met de windrichting. Omdat de wind in het bos nogal de neiging heeft om te wervelen, is het best om een uitkijkpost te zoeken die minstens twee meter hoger ligt dan de ingang van de burcht. Wees uiterst stil, haal geen knapperige snacks boven en kleed je alsof je naar de Noordpool gaat. Zorg dat je minstens een uur voor het ontwaken van de dassen aanwezig bent, want hun 'wekker' staat niet altijd op hetzelfde moment: dassen worden actief in de avondschemering, maar in ongestoorde gebieden kan dit vroeger zijn.

Dassenburcht met vers uitgegraven aarde. Foto Griet Nijs

Wat krijg je te zien?

Als dassen naar buiten komen zullen ze eerst zeer uitgebreid met hun neus nagaan of er onraad te bespeuren valt. Is de kust veilig verklaard, dan komen ze naar buiten, vatten ze post op de stortberg en wassen ze zich. Daarna gaan ze hun eigen weg om voedsel te zoeken. Dat is het moment om stilte te vertrekken, je neemt hierbij best niet dezelfde richting als de dassen. Veel kijkplezier!

Diemer Vercayie werkt bij Natuurpunt Studie en is voorzitter van de Vlaamse Zoogdierenwerkgroep.

Van de redactie

Het spotten van wilde dassen is een bijzondere ervaring, maar dassen zijn zeer gevoelig voor verstoring. We raden dan ook aan om dassen te observeren samen met een deskundige. Zowel in Nederland als in België zijn er organisaties die dassen kijken of fotograferen mogelijk maken vanuit een observatiehut. Even googelen op de termen 'dassen', 'kijken' en 'Nederland' of 'België' levert snel diverse mogelijkheden op. Aarzel niet om contact op te nemen met de plaatselijke dassenwerkgroep. Zij kennen de meest geschikte locaties om mooie observaties te doen zonder de dieren te storen. De contactgegevens van de dassenwerkgroepen vind je op ZoogdierDigitaal.

Meer weten?

Kijk op

www.zoogdierwinkel.nl/Zoogdierdigitaal_28-1